

भारत का राजपत्र The Gazette of India

सी.जी.-डी.एल.-अ.-02082025-265190
CG-DL-E-02082025-265190

असाधारण
EXTRAORDINARY

भाग II—खण्ड 3—उप-खण्ड (ii)
PART II—Section 3—Sub-section (ii)

प्राधिकार से प्रकाशित
PUBLISHED BY AUTHORITY

सं. 3465]
No. 3465]

नई दिल्ली, शुक्रवार, अगस्त 1, 2025/श्रावण 10, 1947
NEW DELHI, FRIDAY, AUGUST 1, 2025/SHRAVANA 10, 1947

उपभोक्ता मामले, खाद्य और सार्वजनिक वितरण मंत्रालय
(उपभोक्ता मामले विभाग)
आदेश

नई दिल्ली, 31 जुलाई, 2025

का.आ. 3549(अ).— केंद्रीय सरकार, भारतीय मानक ब्यूरो अधिनियम, 2016 (2016 का 11) की धारा 15 की उपधारा (2) और उपधारा (3), धारा 16 की उपधारा (1) और उपधारा (2), धारा 17 और धारा 25 की उपधारा (3) के साथ पठित धारा 14 की उपधारा (3) द्वारा प्रदत्त शक्तियों का प्रयोग करते हुए, भारतीय मानक ब्यूरो से परामर्श करने के पश्चात्, की यह राय है कि जनहित में ऐसा करना आवश्यक या समीचीन है, स्वर्ण आभूषण और स्वर्ण शिल्पकृति आदेश, 2020 का और संशोधन करने के लिए निम्नलिखित आदेश करती है अर्थात्:-

- (1) इस आदेश का संक्षिप्त नाम स्वर्ण आभूषण और स्वर्ण शिल्पकृति की हॉलमार्किंग (संशोधन) आदेश, 2025 है।
- (2) यह राजपत्र में इसके प्रकाशन की तारीख को प्रवृत्त होगा।

2. स्वर्ण आभूषण और स्वर्ण शिल्पकृति आदेश, 2020 के, उपाबंध के स्थान पर, निम्नलिखित उपाबंध रखा जाएगा, अर्थात्:-

“उपाबंध

क्रम संख्या	राज्य और संघ राज्य क्षेत्र	जिला
(1)	(2)	(3)
1	आंध्र प्रदेश	1. अनंतपुर
		2. अन्नमय्या
		3. डॉ. बी. आर. अम्बेडकर कोनासीमा
		4. पूर्वी गोदावरी
		5. एलुरु
		6. गुंटूर
		7. कडपा
		8. कृष्णा
		9. कुर्नूल
		10. श्री नंदामुरी तारक रामा राव गारू
		11. नांदयाल
		12. नेल्लोर
		13. प्रकाशम
		14. श्रीकाकुलम
		15. विशाखापत्तनम
		16. विजयनगरम
		17. पश्चिम गोदावरी
		18. पलनाडु
2	असम	1. बारपेटा
		2. बोंगईगांव
		3. कछार
		4. जोरहाट
		5. कामरूप मेट्रो
		6. नगांव
		7. तिनसुकिया
		8. शिव सागर
		9. धुबरी
		10. सोनितपुर
3	बिहार	1. बेगूसराय
		2. भागलपुर
		3. भोजपुर
		4. बक्सर
		5. दरभंगा
		6. पूर्वी चंपारण
		7. गया

		8. खगड़िया 9. किशनगंज 10. मधुबनी 11. मुंगेर 12. मुजफ्फरपुर 13. नालंदा 14. नवादा 15. पटना 16. रोहतास 17. समस्तीपुर 18. सारन 19. सीतामढ़ी 20. सहरसा 21. सिवान 22. मधेपुरा 23. पूर्णिया 24. वैशाली
4	चंडीगढ़	1. चंडीगढ़
5	छत्तीसगढ़	1. बिलासपुर 2. दुर्ग 3. रायपुर 4. राजनंदगांव 5. सरगुजा
6	दिल्ली	1. केन्द्रीय दिल्ली 2. पूर्वी दिल्ली 3. नई दिल्ली 4. उत्तरी दिल्ली 5. उत्तर पश्चिम दिल्ली 6. दक्षिणी दिल्ली 7. दक्षिण पूर्वी दिल्ली 8. पश्चिमी दिल्ली
7	गोवा	1. उत्तरी गोवा 2. दक्षिण गोवा
8	गुजरात	1. अहमदाबाद 2. अमरेली 3. आणंद 4. बनासकांठा 5. भरुच 6. भावनगर 7. बोटाड 8. देवभूमि द्वारका

		9. गिर सोमनाथ
		10. जामनगर
		11. जूनागढ़
		12. खेड़ा
		13. कच्छ
		14. मेहसाणा
		15. मोरबी
		16. नवसारी
		17. पाटन
		18. पोरबंदर
		19. राजकोट
		20. साबरकांठा
		21. सूरत
		22. सुरेंद्रनगर
		23. तापी
		24. वडोदरा
		25. वलसाड
9	हरियाणा	1. अंबाला
		2. भिवानी
		3. चरखी दादरी
		4. फरीदाबाद
		5. फतेहाबाद
		6. गुरुग्राम
		7. हिसार
		8. जींद
		9. कैथल
		10. करनाल
		11. कुरुक्षेत्र
		12. महेन्द्रगढ़
		13. पलवल
		14. रेवाड़ी
		15. रोहतक
		16. सिरसा
		17. सोनीपत
		18. यमुनानगर
		19. झज्जर
		20. पंचकूला
10	हिमाचल प्रदेश	1. बिलासपुर
		2. हमीरपुर
		3. कांगड़ा
		4. मंडी

11	जम्मू और कश्मीर	1. जम्मू
		2. कठुआ
		3. सांबा
		4. श्रीनगर
		5. उधमपुर
12	झारखंड	1. बोकारो
		2. धनबाद
		3. पूर्वी सिंहभूम
		4. गढ़वा
		5. रांची
		6. देवघर
		7. रामगढ़
13	कर्नाटक	1. बागलकोट
		2. बेलगावी
		3. बेंगलुरु शहरी
		4. दक्षिणा कन्नड
		5. दावनगेरे
		6. धारवाड़
		7. गदग
		8. गुलबर्गा
		9. हसन
		10. कोलार
		11. मांड्या
		12. मैसूर
		13. रायचुर
		14. शिमोगा
		15. तुमकुर
		16. उडुपी
		17. उत्तर कन्नड
		18. विजयपुरा (बीजापुर)
		19. चिक्मगलुरु
		20. बेल्लारी
14	केरल	1. अलाप्पुझा
		2. एर्नाकुलम
		3. कन्नूर
		4. कासरगोड
		5. कोल्लम
		6. कोट्टायम
		7. कोझीकोड
		8. मलाप्पुरम
		9. पलक्कड़

		10. पथानामथिट्टा
		11. तिरुवनंतपुरम
		12. त्रिशूर
		13. वायनाड
		14. इडुक्की
15	मध्य प्रदेश	1. बालाघाट
		2. भोपाल
		3. छतरपुर
		4. छिंदवाडा
		5. देवास
		6. ग्वालियर
		7. इंदौर
		8. जबलपुर
		9. कटनी
		10. मुरैना
		11. रतलाम
		12. रीवा
		13. सतना
		14. उज्जैन
		15. सागर
16	महाराष्ट्र	1. अहमदनगर
		2. अकोला
		3. अमरावती
		4. औरंगाबाद
		5. चंद्रपुर
		6. धुले
		7. जलगांव
		8. जालना
		9. कोल्हापुर
		10. लातूर
		11. मुंबई शहर
		12. मुंबई उपनगरीय
		13. नागपुर
		14. नांदेड
		15. नंदुरबार
		16. नासिक
		17. पालघर
		18. परभनी
		19. पुणे
		20. रायगढ
		21. रत्नागिरी

		22. सांगली
		23. सतारा
		24. सिंधुदुर्ग
		25. सोलापुर
		26. ठाणे
		27. वर्धा
		28. यवतमाल
17	ओडिशा	1. बालासोर
		2. भद्रक
		3. कटक
		4. गंजाम
		5. जाजपुर
		6. खोरधा
		7. मयूरभंज
		8. पुरी
		9. संबलपुर
		10. नयागढ़
		11. सुंदरगढ़
18	पुडुचेरी	1. पुडुचेरी
		2. कराईकल
19	पंजाब	1. अमृतसर
		2. बरनाला
		3. भठिंडा
		4. फतेहगढ़ साहिब
		5. फाजिल्का
		6. फ़िरोज़पुर
		7. गुरदासपुर
		8. होशियारपुर
		9. जालंधर
		10. कपूरथला
		11. लुधियाना
		12. मलेरकोटला
		13. मनसा
		14. मोगा
		15. पठानकोट
		16. पटियाला
		17. संगरूर
		18. शहीद भगत सिंह नगर
		19. श्री मुक्तसर साहिब
20	राजस्थान	1. अजमेर
		2. अलवर

		3. बांसवाडा
		4. भीलवाडा
		5. बीकानेर
		6. चूरू
		7. हनुमानगढ
		8. जयपुर
		9. झुंझुनू
		10. जोधपुर
		11. कोटा
		12. नागौर
		13. पाली
		14. सवाई माधोपुर
		15. सीकर
		16. सिरोही
		17. श्रीगंगानगर
		18. उदयपुर
		19. जालौर
		20. भरतपुर
		21. झुंजरपुर
		22. बाडमेर
		23. बूंदी
		24. करौली
21	तमिलनाडु	1. चेन्नई
		2. कोयंबटूर
		3. कुड्डालोर
		4. धर्मपुरी
		5. डिंडीगुल
		6. इरोड
		7. कल्लाकुरुचि
		8. कन्याकुमारी
		9. करूर
		10. कृष्णागिरि
		11. मदुरै
		12. नागापट्टिनम
		13. नमाक्काल
		14. पुदुक्कोट्टई
		15. रामनाथपुरम
		16. सलेम
		17. शिवगंगा
		18. तेनकासी
		19. तंजावुर

		20. थेनी
		21. थूथुकुडी
		22. तिरुचिरापल्ली
		23. तिरुनेलवेली
		24. तिरुपथुर
		25. तिरुपुर
		26. तिरुवन्नामलाई
		27. तिरुवरुर
		28. वेल्लोर
		29. विलुप्पुरम
		30. मयिलादुथुराई
		31. चेंगलपट्टूर
22	तेलंगाना	1. हैदराबाद
		2. खम्मम
		3. मंचेरियल
		4. मेडचल-मल्काजगिरि
		5. नलगोंडा
		6. निज़ामाबाद
		7. पेद्दापल्ली
		8. रंगारेड्डी
		9. वारंगल ग्रामीण
		10. वारंगल शहरी
		11. करीमनगर
		12. महबूबनगर
		13. भद्राद्री कोठागुडेम
23	त्रिपुरा	1. उत्तरी त्रिपुरा
		2. पश्चिमी त्रिपुरा
24	उत्तर प्रदेश	1. आगरा
		2. प्रयागराज
		3. अंबेडकरनगर
		4. औरैया
		5. आजमगढ़
		6. बलिया
		7. बाराबंकी
		8. बरेली
		9. भदोही
		10. बदायूं
		11. देवरिया
		12. इटावा
		13. फैजाबाद
		14. गौतमबुद्ध नगर

		15. गाजियाबाद
		16. गोरखपुर
		17. जौनपुर जिला
		18. झाँसी
		19. कानपुर नगर
		20. लखनऊ
		21. मथुरा
		22. मेरठ
		23. मिर्जापुर
		24. मुरादाबाद
		25. मुज़फ्फरनगर
		26. प्रतापगढ़
		27. रायबरेली
		28. सहारनपुर
		29. शाहजहाँपुर
		30. वाराणसी
		31. बस्ती
		32. लखीमपुर खीरी
		33. रामपुर
		34. गाजीपुर
		35. फर्रुखाबाद
		36. मैनपुरी
		37. मऊ
		38. बिजनौर
25	उत्तराखंड	1. देहरादून
		2. हरिद्वार
		3. नैनीताल
		4. पौड़ी गढ़वाल
		5. पिथौरागढ़
		6. अल्मोड़ा
26	पश्चिम बंगाल	1. अलीपुरद्वार
		2. बांकुड़ा
		3. बीरभूमि
		4. दक्षिण दिनाजपुर
		5. दार्जिलिंग
		6. हुगली
		7. हावड़ा
		8. जलपाईगुड़ी
		9. कूचबिहार
		10. कोलकाता
		11. मालदा

		12. मुर्शिदाबाद
		13. नादिया
		14. उत्तर 24 परगना
		15. पश्चिम बर्धमान
		16. पश्चिम मेदिनीपुर
		17. पूर्व बर्धमान
		18. पूर्व मेदिनीपुर
		19. पुरुलिया
		20. दक्षिण 24 परगना
		21. उत्तर दिनाजपुर

[फा. सं. वी-6/1/2017-बीआईएस(भाग-2)]

भरत खेड़ा, अपर सचिव

टिप्पण:- मूल आदेश भारत के राजपत्र, असाधारण, भाग II, खंड 3, उप-खंड (ii) में का.आ. 205 (अ), तारीख 15 जनवरी, 2020 द्वारा प्रकाशित किया गया था और तत्पश्चात का.आ. 3513 (अ), तारीख 9 अक्टूबर, 2020, का.आ. 2102(अ), तारीख 1 जून, 2021, का.आ. 2481 (अ), तारीख 23 जून, 2021, का.आ. 1594(अ), तारीख 4 अप्रैल, 2022, का.आ. 1047(अ), तारीख 6 मार्च, 2023, का.आ. 1555(अ), तारीख 31 मार्च, 2023, का.आ. 3976(अ), तारीख 6 सितम्बर, 2023 और का.आ. 4814(अ) तारीख 5 नवंबर, 2024 द्वारा संशोधित किया गया था।

MINISTRY OF CONSUMER AFFAIRS, FOOD AND PUBLIC DISTRIBUTION

(Department of Consumer Affairs)

ORDER

New Delhi, the 31st July, 2025

S.O. 3549(E).— In exercise of the powers conferred by sub-section (3) of section 14 read with sub-sections (2) and (3) of section 15, sub-sections (1) and (2) of section 16, section 17 and sub-section (3) of section 25 of the Bureau of Indian Standards Act, 2016 (11 of 2016), the Central Government, after consulting the Bureau of Indian Standards, is of the opinion that it is necessary or expedient so to do in the public interest, hereby makes the following Order, further to amend the Hallmarking of Gold Jewellery and Gold Artefacts Order, 2020, namely:-

1. (1) This Order may be called the Hallmarking of Gold Jewellery and Gold Artefacts (Amendment) Order, 2025.

(2) It shall come into force on the date of its publication in the Official Gazette.

2. In the Hallmarking of Gold Jewellery and Gold Artefacts Order, 2020, for the ANNEXURE, the following ANNEXURE shall be substituted, namely:-

“ANNEXURE

Serial number	State and Union territory	District
(1)	(2)	(3)
1	Andhra Pradesh	1. Anantapur 2. Annamayya 3. Dr. B. R. Ambedkar Konaseema 4. East Godavari 5. Eluru 6. Guntur 7. Kadapa

		8. Krishna
		9. Kurnool
		10. Sri Nandamuri Taraka Rama Rao Garu
		11. Nandyal
		12. Nellore
		13. Prakasham
		14. Srikakulam
		15. Visakhapatnam
		16. Vizianagaram
		17. West Godavari
		18. Palnadu
2	Assam	1. Barpeta
		2. Bongaigaon
		3. Cachar
		4. Jorhat
		5. Kamrup Metro
		6. Nagaon
		7. Tinsukia
		8. Siva Sagar
		9. Dhubri
		10. Sonitpur
3	Bihar	1. Begusarai
		2. Bhagalpur
		3. Bhojpur
		4. Buxar
		5. Darbhanga
		6. East Champaran
		7. Gaya
		8. Khagaria
		9. Kishanganj
		10. Madhubani
		11. Munger
		12. Muzaffarpur
		13. Nalanda
		14. Nawada
		15. Patna
		16. Rohtas
		17. Samastipur
		18. Saran
		19. Sitamarhi
		20. Saharsa
		21. Siwan
		22. Madhepura
		23. Purnea
		24. Vaishali
4	Chandigarh	1. Chandigarh
5	Chhattisgarh	1. Bilaspur
		2. Durg
		3. Raipur
		4. Rajnandagaon
		5. Surguja
6	Delhi	1. Central Delhi
		2. East Delhi
		3. New Delhi
		4. North Delhi
		5. North West Delhi
		6. South Delhi
		7. South east Delhi
		8. West Delhi
7	Goa	1. North Goa

8	Gujarat	2. South Goa
		1. Ahmedabad
		2. Amreli
		3. Anand
		4. Banaskantha
		5. Bharuch
		6. Bhavnagar
		7. Botad
		8. Devbhoomi Dwarka
		9. Gir Somnath
		10. Jamnagar
		11. Junagadh
		12. Kheda
		13. Kutch
		14. Mehsana
		15. Morbi
		16. Navsari
		17. Patan
		18. Porbandar
		19. Rajkot
		20. Sabarkantha
		21. Surat
		22. Surendranagar
		23. Tapi
		24. Vadodara
		25. Valsad
9	Haryana	1. Ambala
		2. Bhiwani
		3. Charkhi Dadri
		4. Faridabad
		5. Fatehabad
		6. Gurugram
		7. Hissar
		8. Jind
		9. Kaithal
		10. Karnal
		11. Kurukshetra
		12. Mahendragarh
		13. Palwal
		14. Rewari
		15. Rohtak
		16. Sirsa
		17. Sonipat
		18. Yamuna Nagar
		19. Jhajjar
		20. Panchkula
10	Himachal Pradesh	1. Bilaspur
		2. Hamirpur
		3. Kangra
		4. Mandi
11	Jammu and Kashmir	1. Jammu
		2. Kathua
		3. Samba
		4. Srinagar
		5. Udhampur
12	Jharkhand	1. Bokaro
		2. Dhanbad
		3. East Singhbhum
		4. Garhwa
		5. Ranchi

		6. Deoghar
		7. Ramgarh
13	Karnataka	1. Bagalkot
		2. Belagavi
		3. Bengaluru urban
		4. Dakshina kannada
		5. Davanagere
		6. Dharwad
		7. Gadag
		8. Gulbarga
		9. Hassan
		10. Kolar
		11. Mandya
		12. Mysore
		13. Raichur
		14. Shimoga
		15. Tumkur
		16. Uduppi
		17. Uttara kannada
		18. Vijayapura (Bijapur)
		19. Chikkamagaluru
		20. Bellary
14	Kerala	1. Alappuzha
		2. Ernakulam
		3. Kannur
		4. Kasaragod
		5. Kollam
		6. Kottayam
		7. Kozhikode
		8. Malappuram
		9. Palakkad
		10. Pathanamthitta
		11. Thiruvananthapuram
		12. Thrissur
		13. Wayanad
		14. Idukki
15	Madhya Pradesh	1. Balaghat
		2. Bhopal
		3. Chhatarpur
		4. Chhindwara
		5. Dewas
		6. Gwalior
		7. Indore
		8. Jabalpur
		9. Katni
		10. Morena
		11. Ratlam
		12. Rewa
		13. Satna
		14. Ujjain
		15. Sagar
16	Maharashtra	1. Ahmednagar
		2. Akola
		3. Amravati
		4. Aurangabad
		5. Chandrapur
		6. Dhule
		7. Jalgaon
		8. Jalna
		9. Kolhapur

		10. Latur
		11. Mumbai city
		12. Mumbai suburban
		13. Nagpur
		14. Nanded
		15. Nandurbar
		16. Nashik
		17. Palghar
		18. Parbhani
		19. Pune
		20. Raigad
		21. Ratnagiri
		22. Sangli
		23. Satara
		24. Sindhudurg
		25. Solapur
		26. Thane
		27. Wardha
		28. Yavatmal
17	Odisha	1. Balasore
		2. Bhadrak
		3. Cuttack
		4. Ganjam
		5. Jajpur
		6. Khordha
		7. Mayurbhanj
		8. Puri
		9. Sambalpur
		10. Nayagarh
		11. Sundargarh
18	Puducherry	1. Puducherry
		2. Karaikal
19	Punjab	1. Amritsar
		2. Barnala
		3. Bathinda
		4. Fatehgarh Sahib
		5. Fazilka
		6. Ferozepur
		7. Gurdaspur
		8. Hoshiarpur
		9. Jalandhar
		10. Kapurthala
		11. Ludhiana
		12. Malerkotla
		13. Mansa
		14. Moga
		15. Pathankot
		16. Patiala
		17. Sangrur
		18. Shaheed Bhagat Singh Nagar
		19. Sri Muktsar Sahib
20	Rajasthan	1. Ajmer
		2. Alwar
		3. Banswara
		4. Bhilwara
		5. Bikaner
		6. Churu
		7. Hanumangarh
		8. Jaipur
		9. Jhunjhunu

		10. Jodhpur
		11. Kota
		12. Nagaur
		13. Pali
		14. Sawai Madhopur
		15. Sikar
		16. Sirohi
		17. Sriganganagar
		18. Udaipur
		19. Jalore
		20. Bharatpur
		21. Dungarpur
		22. Barmer
		23. Bundi
		24. Karauli
21	Tamil Nadu	1. Chennai
		2. Coimbatore
		3. Cuddalore
		4. Dharmapuri
		5. Dindigul
		6. Erode
		7. Kallakuruchi
		8. Kanyakumari
		9. Karur
		10. Krishnagiri
		11. Madurai
		12. Nagapattinam
		13. Namakkal
		14. Pudukkottai
		15. Ramanathapuram
		16. Salem
		17. Sivaganga
		18. Tenkasi
		19. Thanjavur
		20. Theni
		21. Thoothukudi
		22. Tiruchirappalli
		23. Tirunelveli
		24. Tirupathur
		25. Tirupur
		26. Tiruvannamalai
		27. Tiruvarur
		28. Vellore
		29. Viluppuram
		30. Mayiladuthurai
		31. Chengalpattu
22	Telangana	1. Hyderabad
		2. Khammam
		3. Mancheri
		4. Medchal-Malkajgiri
		5. Nalgonda
		6. Nizamabad
		7. Peddapalli
		8. Rangareddy
		9. Warangal (Rural)
		10. Warangal (Urban)
		11. Karimnagar
		12. Mahabubnagar
		13. Bhadradi Kothagudem

23	Tripura	1. North Tripura
		2. West Tripura
24	Uttar Pradesh	1. Agra
		2. Prayagraj
		3. Ambedkar Nagar
		4. Auraiya
		5. Azamgarh
		6. Ballia
		7. Barabanki
		8. Bareilly
		9. Bhadohi
		10. Budaun
		11. Deoria
		12. Etawah
		13. Faizabad
		14. Gautam Buddha Nagar
		15. Ghaziabad
		16. Gorakhpur
		17. Jaunpur District
		18. Jhansi
		19. Kanpur Nagar
		20. Lucknow
		21. Mathura
		22. Meerut
		23. Mirzapur
		24. Moradabad
		25. Muzaffarnagar
		26. Pratapgarh
		27. Raebareli
		28. Saharanpur
		29. Shahjahanpur
		30. Varanasi
		31. Basti
		32. Lakhimpurkheri
		33. Rampur
		34. Ghazipur
		35. Farrukhabad
		36. Mainpuri
		37. Mau
		38. Bijnor
25	Uttarakhand	1. Dehradun
		2. Haridwar
		3. Nainital
		4. Pauri Garhwal
		5. Pithoragarh
		6. Almora
26	West Bengal	1. Alipurduar
		2. Bankura
		3. Birbhum
		4. Dakshin Dinajpur
		5. Darjeeling
		6. Hooghly
		7. Howrah
		8. Jalpaiguri
		9. Coochbehar
		10. Kolkata

		11. Malda
		12. Murshidabad
		13. Nadia
		14. North 24 Parganas
		15. Paschim Bardhaman
		16. Paschim Medinipur
		17. Purba Bardhaman
		18. Purba Medinipur
		19. Purulia
		20. South 24 Parganas
		21. Uttar Dinajpur

[F. No. V-6/1/2017-BIS(Part-2)]

BHARAT KHERA, Addl. Secy.

Note:- The principal order was published in the Gazette of India, Extraordinary, Part II, Section 3, sub-section (ii) *vide* number S.O. 205 (E), dated the 15th January, 2020 and subsequently amended *vide* number S.O. 3513(E), dated the 9th October, 2020, S.O. 2102 (E), dated the 1st June, 2021, S.O. 2481 (E), dated the 23rd June, 2021, S.O. 1594 (E), dated the 4th April, 2022, S.O. 1047 (E), dated the 6th March, 2023, S.O. 1555 (E), dated the 31st March, 2023, S.O. 3967(E), dated the 6th September, 2023 and S.O. 4814(E), dated the 5th November, 2024.